

گەری پینچ پلەس و شەشەمی گریبەستە نهوتی و گازییەکانی عێراق بە قازانجی زیاتر لە 30٪ بۆ کۆمپانیایان کۆتاییهات

14-05-2024

نووسەرەکان

مەحموود بابان

کورتە : لەم گەرەدا 22 کۆمپانیا لە 13 ولاتی جیهانهوه ئامادهی خۆیان بۆ وهبەرھێنان لە کێلگە نهوتی و گازییەکان و هاوبەشەکانی عێراق دەربرێ، بەلام تەنیا کۆمپانیایان چینی و ھەریمی کوردستان توانیان لە کێپرکی تەندەری و پەرەپێدانی ئەم کێلگانە بەرپێژە قازانجی 6.67٪ بۆ 32٪ گریبەستەکان بھنەوه و واژۆیان بکەن.

دوای شەش سال لە ئامادەکردنى گەرنكى دىكەى گريپەستە نەوتى و گازىيەكان لە عىراق و، ئەنجامدانى چەندىن وۆركشوپ بۆ كۆمپانىيانا و، پىداچوونەو بە جۆرى گريپەستەكان بە گۆرپنى ريزەى مولكانە و ريزەى كۆمپانىيانا لە قازانجى وەبەرهيان لەم كىلگانەدا، سەرئەنجام لە كۆى 29 پرۆژەى ئامادەكراو، 13 پرۆژە سەرنجى كۆمپانىيا وەبەرهيانەرهكانيان راکيشتا.

رۆژانى 11 بۆ 13-ى ئايارى 2024 لە بەغدا، بەسەرپەرشتى و ئامادەبوونى سەرۆكەزىران گەرى پىنج پلەس و شەشەمى گريپەستەكان دەستپىنکرد، كە 22 كۆمپانىيا لە هەموو جىهانەو بەبى ئەمريكىيەكان بەشدارىيان لە كىپرکى بردنەو بە گريپەستەكان دا پىشكىشکردبوو، بەلام تەنیا كۆمپانىيا چىنيەكان و تاكە كۆمپانىياى عىراقى - كوردستانى تانىيان گريپەستەكان بەريزەى جياوازى قازانج لەدوای تىچووى وەبەرهيان كە گەيشتووتە ريزەى سەرۆو 30% بەدەستپىن.

بەپى داتاي گريپەستى ئامادەكراوى پرۆژەكان بۆ وەبەرهيان لە گەرى پىنج پلەس و شەشەم دا، لە كۆى 11 كىلگەى گازى، تەنیا دوو كىلگەى گازى سەرنجى كۆمپانىيانا بۆ وەبەرهيان راکيشتا، ئەوانيش كىلگەى گازى خلىسى لە پاريزگاي ئەنبار و نەينەوا و كىلگەى گازى قورنەين لە پاريزگاي نەجەف و ئەنبار.

بەديوئى دىكەدا، لەكۆى 14 كىلگەى نەوتى، كۆمپانىيا چىنيەكان ئامادەيان بۆ وەبەرهيان لە 8 كىلگەدا بەريزەى جياواز نيشاندان، واتە 6 كىلگەى نەوتى لەم دوو گەرەدا ماونەتەو و هىچ كۆمپانىيايەك لەو 22 كۆمپانىيا بەشداربوو ئامادەيان بۆ وەبەرهيان تىياندا دەرئەبريو. هەرەو، لەكۆى 4 كىلگەى هاوبەش (نەوتى و گازى) لەم دوو گەرەدا، كۆمپانىيانا ئامادەيان بۆ وەبەرهيان لە 3 كىلگەياندا دەربريو.

خالىكى دىكەى پەيوەست بەم گريپەستانە نيوەرۆك و شىوازى گريپەستەكان يان ريزەى قازانجى كۆمپانىيانا كە هاوشىوئەى ئەوانەى هەريمى كوردستان كە لەگەل كۆمپانىيا نيوەولەتتەكانى نەوت كرووبەتى و لە كىلگەكانى هەريمى كوردستان دا كار دەكەن. لەكاتىدا ناپەزايى و مشتومرى حكومەتى فیدرالى عىراق لەسەر بەشى كۆمپانىيا نەوتتەكان لە هەريمى كوردستان بەردەوامە و هۆكارى سەرەكى دەستپىنەكردنەوئەى هەناردەكردنەوئەى نەوتى هەريمى كوردستانە بۆ دەرەو.

لەم گەرەدا 22 كۆمپانىيا لە 13 وڵاتى جىهانەو ئامادەى خويان بۆ وەبەرهيان لە كىلگە نەوتى و گازىيەكان و هاوبەشەكانى عىراق دەرپى، بەلام تەنیا كۆمپانىيانا چىن و هەريمى كوردستان تانىيان لە كىپرکى تەندەرين و پەرەپىدانى ئەم كىلگانە بەريزەى قازانجى 6.67% بۆ 32% گريپەستەكان ببەنەو و واژويان بكەن.

جۆرى گريپەستەكانى گەرى پىنج پلەس و شەشەم؛ بۆچى عىراق پەناى بۆ هاوبەشكىردن لە قازانج برد؟

عىراق دوای دوو دەيه لە بەرپۆبەردنى كىلگە نەوتتەكان و پەرەپىندانى كىلگە گازىيەكان و سووتانى گازى هاوئەل لە بەرەمهيانانى نەوت، كە لەلايەن كۆمپانىياناى دەولەت و شىوازى گريپەستى خزمەتگوزارى كۆمپانىيا نيوەولەتتەكانەو بەريوئەى دەبرد، نەيتوانى قوناخى گەرە لە بەرزكردنەوئەى ئاستى بەرەمهيان و كەمكردنەوئەى سووتانى گازى هاوئەل و وەبەرهيان لە گازدا بكات، هەربۆبەش سەرئەنجام پەناى بۆ دوو شىوازى نوئى گريپەست برد كە بە هاوبەشى لە قازانج ناويان دەبات.

هەرەو، سەرەراى گۆرانكارىيەكان لەم دوایيەدا و بەتايبەتيش لە گەرى پيش ئەم دووانەدا و لە 2018-دا، تانى چەند گريپەستىك واژوبكات كە گريپەستەكانى كرپسنت پىترۆليوم و تۆتال بوون، بەلام ئەمەش نەيتوانى وەبەرهيان بۆ ئەو كىلگانە بەيئىت كە نوئىن و كۆمپانىياناى وەزارەتى نەوتى عىراق كاريان تىدا نەكردو.

لەم دوو گەرە نوئىيە، عىراق پەپرەوى هاوبەشى لە قازانج كرد و هەردوو جۆرى (گريپەستى گەران، پەرەپىدان و بەرەمهيان EDPC) يان (گريپەستى پەرەپىدان و بەرەمهيان DPC) بۆ كىلگە گازى و نەوتتەكان ئامادەكرد، بەپى گريپەستە واژوكراوەكان ريزەى قازانجى كۆمپانىيانا گەيشتووتە سەرۆو 30%، كە پىشووئر نەبىنارو.

عىراق لە ماوئەى 20 سالى رابردوودا نەك نەيتوانى ئاستى بەرەمهيانانى نەوت بگەيئىتە ئەو ئاستەى دەمىك سألە بانگەشەى بۆ دەكات كە سەرۆو 7 مليون بەرميل بوو لە رۆژىدا، بەلكو ئىستا زۆرەى بىرەكان پىويستيان بەكارى بوژاندنەو هەبە كە بە 'Enhance Oil'

لەم سالانەى دوايیدا كۆمپانیا نۆدەولەتییەكانى كەرتى نەوت نەك ئامادەییان بۆ وەبەرھەنەن لە عێراق پێشان نەدەدا، بەلكو كشانەو، ئەمانەش چەند كۆمپانیايێكى دياربوون كە يەكێكان ئىكسۆن مۆبیل بوو. ئەم كشانەوانە لە قۇناخى پيويستى بىرەكان بۆ پەرەپێدان و نەبوونی كێلگەى نوێ و پرۆژەى نوێ بۆ سوودبەنن لە گازى ھاوھەل لە بەرھەمھێنانى نەوتەو مەترسى گەورەى لەم كەرتەدا دروستکرد، كە چیدىكە ناتوانرێت درێژەى پێدەرێت ئەگەر رێگەيەكى نوێ نەگرێتەبەر، چونكە لە 2022دا بە رێژەى 93٪ بەشدارى لە كۆى داھاتى عێراقدا كەردوو.

عێراق سەرەپاى پەپەرھەنەى ئەم شۆواژە نوێیە (ھاوبەشى لە قازانچ) بە ھەردوو جۆرەكەيەو، بەلام لەم دوو گەرەش دا نەیتوانى سەرنجى وەبەرھەنەران بۆ 16 كێلگەى نەوتى، گازى و ھاوبەش رابكێشێت، ھەرچەندە 4 لەو كێلگەنە گەرانیان تێدا كراو و داتاكانى 2D Seismic ئامادەكراون، بگرە بىرى تاقىكردنەوھەشيان لێدراو.

رێژەى قازانجى كۆمپانیاكان و ھۆكارەكانى پشنت كۆمپانیاكانى چين و ھەرىمى كوردستان بۆ وەبەرھەنەن لەم كێلگە نەوتى و گازییانەدا

رێژەى قازانجى كۆمپانیاكان و ھۆكارەكانى پشنت كۆمپانیاكانى چين و ھەرىمى كوردستان بۆ وەبەرھەنەن لەم كێلگە نەوتى و گازییانەدا بەپێى داتا بڵاوكراوھەكانى گریبەستە واژۆكراوھەكان لەم سى رۆژەدا، رێژەى قازانجى كۆمپانیاكان لە 6.667٪ بۆ رێژەى 32٪ بەرزبووھەتو، نەوتەش لەدواى تێچوووى وەبەرھەنەن وەكو لە خستەى يەكەم دا ھاتوو.

لەم دوو گەرەدا سەرەپاى سەرنجى شروڤەكارانى كەرتى وزە لە بەخشینی رێژەى بەرزى قازانجى كۆمپانیاكان لە وەبەرھەنەن لەو كێلگەنەى واژۇيان كەردوو، دەرکەوتنى ھەژموونى كۆمپانیا چینیەكان لە كەرتى وزەى عێراق بەتایبەتیش نەوت و وەرگرتنى سى كێلگەى نەوتى و گازى لەلایەن كۆمپانیاى كارەو.

گرنگیدانى چینیەكان بە كەرتى وزەى عێراق چ لە كەرتەوھى پشكى كۆمپانیا نەوتییەكان بێت یان واژۆكردنى 10 گریبەست بۆ پەرەپێدان لە وەبەرھەنەن نەوتى عێراق، دەگەرێتەوھە بۆ ئەو راستییەى؛ ھەناردەى نەوتى عێراق بۆ چين رۆژانە لە 2023دا گەشتووھەتە 1.18 ملیون بەرمیل، واتە رێژەى 35٪ى ھەناردەى نەوتى عێراق بۆ چين بوو.

ھەرۆھە، لەرووى ئابوورییەوھە لە 2022دا عێراق بە بەھای 14 ملیار دۆلار كالىاى لە چینیەوھە ھاوردەكەردوو، بەلام لەو سالەدا عێراق بە بەھای 34 ملیار دۆلار بەرھەمى ھەناردەى چين كەردوو، كە تێیدا بەھای نەوتى ھەناردەكراو 33.8 ملیار دۆلار بوو.

خستەى 1: وردەكارى براوھەكانى گەپى پینچ پلەس و شەشەمى گریبەستە نەوتى، گازى و ھاوبەشەكان لە عێراق دا

ناوی کۆمپانیا	گاز	ئۆلچەم	پارچىلىق	مەنەرى كۆمپانیا	بىرى لىدىراو و ھەبىوونى داتا	بىرى لىدىراو و ھەبىوونى داتا	بىرى لىدىراو و ھەبىوونى داتا	بىرى لىدىراو و ھەبىوونى داتا	بىرى لىدىراو و ھەبىوونى داتا	بىرى لىدىراو و ھەبىوونى داتا	بىرى لىدىراو و ھەبىوونى داتا	بىرى لىدىراو و ھەبىوونى داتا
رۇمەلانى بەغداد - باكوور	گەپى پىنچەم	بەغداد - سەلاھەدىن	231	نەوت	7	ZPEC	چىنى	كۆمپانیاى براۋە	100%	6.67%	بىشى كۆتايى غازانجى كۆمپانیاىكان بەرىزە %	رۇمەلانى بەغداد - باكوور
فاو	گەپى پىنچەم	بەسرە	1398	نەوت	1	UEG	چىنى	يۇنى جەي UEG	100%	25.16%	بىشى كۆتايى غازانجى كۆمپانیاىكان بەرىزە %	فاو
دەيما	گەپى پىنچەم	مىيسان	451	نەوت و گاز	1	كۆمپانیاى كار	عىراقى - كوردى	كار	100%	6.20%	بىشى كۆتايى غازانجى كۆمپانیاىكان بەرىزە %	دەيما
بىلۇكى 7	گەپى پىنچەم	دىۋانىيە، بايلىۋن، نەجەف ، واست و موسەننا	6300	نەوت	0	CNOOC	چىنى	سۇنۇك CNOOC	100%	25.88%	بىشى كۆتايى غازانجى كۆمپانیاىكان بەرىزە %	بىلۇكى 7
قۇرئەن	گەپى شەشەم	ئەنبار و نەجەف	8773	گاز	0	Zhenhua	چىنى	زۇنوا Zhenhua	100%	17.30%	بىشى كۆتايى غازانجى كۆمپانیاىكان بەرىزە %	قۇرئەن
كۆمەلەي فوراتى نۆۋەراست	گەپى پىنچەم	نەجەف و كەربەلا	1073	نەوت و گاز	6	ZPEC	چىنى	زۇنوا ZPEC	100%	9.35%	بىشى كۆتايى غازانجى كۆمپانیاىكان بەرىزە %	كۆمەلەي فوراتى نۆۋەراست
زورباتىيە	گەپى پىنچەم	دىيالە و واست	519.06	نەوت	0	JEO-JADE	چىنى	جىۋجەيد-JEO JADE	100%	7.65%	بىشى كۆتايى غازانجى كۆمپانیاىكان بەرىزە %	زورباتىيە
ئەبو خەيمە	گەپى پىنچەم	موسەننا	1809	نەوت	1	Zhenhua	چىنى	زۇنوا Zhenhua	100%	9.10%	بىشى كۆتايى غازانجى كۆمپانیاىكان بەرىزە %	ئەبو خەيمە
كىلگەي ساسان و ئالان	گەپى پىنچەم	نەينەوا	359	نەوت و گاز	1	كۆمپانیاى كار	عىراقى - كوردى	كار	100%	17.25%	بىشى كۆتايى غازانجى كۆمپانیاىكان بەرىزە %	كىلگەي ساسان و ئالان
خلىسى	گەپى شەشەم	ئەنبار و ئەنبار	8167	گاز	1	كۆمپانیاى كار	عىراقى - كوردى	كار	100%	32%	بىشى كۆتايى غازانجى كۆمپانیاىكان بەرىزە %	خلىسى
جەبەل سەنام	گەپى پىنچەم	بەسرە	235	نەوت	1	JEO-JADE	چىنى	جىۋجەيد-JEO JADE	100%	30.90%	بىشى كۆتايى غازانجى كۆمپانیاىكان بەرىزە %	جەبەل سەنام
زەفرىيە	گەپى پىنچەم	واست	368	نەوت	2	Anton	چىنى	ئەنتۇن Anton	100%	29.16%	بىشى كۆتايى غازانجى كۆمپانیاىكان بەرىزە %	زەفرىيە
سومەر	گەپى شەشەم	موسەننا	1773	نەوت	0	Sinopec	چىنى	سىنۇپىك Sinopec	100%	17.85%	بىشى كۆتايى غازانجى كۆمپانیاىكان بەرىزە %	سومەر

کۆمپانیای کار له هه‌رێمی کوردستان وه‌ک تاکه کۆمپانیای نێوخۆیی عێراق به‌ واژۆکردنی ئه‌و سێ گ‌ریبه‌سته‌ی له‌ گه‌رێ پێنج پله‌س و شه‌شهمی گ‌ریبه‌سته‌کاندا کردی، توانای وه‌به‌ره‌ینانی که‌رتی تاییه‌تی هه‌رێمی کوردستانی له‌ که‌رتی نه‌وت و به‌تایبه‌تیش گاز ده‌رخست، چونکه‌ دوو له‌و کێلگانه‌ی وه‌ریگرتوون تیکه‌له‌ (نه‌وت و گاز) و کێلگه‌یه‌کی‌شان به‌ته‌نیا گازه، ئه‌مه‌ش ده‌رخه‌ری ئه‌زموونی کۆمپانیای کاره‌ له‌ به‌ره‌مه‌ینانی نه‌وت و به‌فیرۆنه‌دانی گازی هاوه‌ل.

راسته‌یه‌کی دیکه‌ له‌ پڕۆژه‌کانی ئه‌م دوو گه‌رپه‌ی کێلگه‌ نه‌وتی و گازی و هاوبه‌شه‌کان له‌ سێ رۆژی رابردوودا ده‌رکه‌وت، زانیارییه‌کان بوون له‌باره‌ی کێلگه‌ نه‌وتیه‌کانه‌وه، چونکه‌ به‌روونی ده‌رده‌که‌وێت ئه‌و کێلگانه‌ی هه‌یچ داتایه‌کی گه‌ران و بیری تاقیکراوه‌یان نه‌بووه، کۆمپانیایان ئاماده‌یه‌یان نه‌بووه بۆ وه‌به‌ره‌ینان تێاندان، وه‌کو له‌ خسته‌ی دووه‌م دا هاتووه. هه‌موو ئه‌مانه‌ش له‌کاتی‌کدا به‌ له‌و کێلگانه‌ی کۆمپانیا چینییه‌کان و کۆمپانیای کار گ‌ریبه‌سته‌کانیان واژۆکردووه کێلگه‌ی تێدابوووه کێپێکن له‌نیو 8 کۆمپانیای به‌شداربوو له‌ 22 کۆمپانیاکه‌دا بووه بۆ بردنه‌وه‌ی ته‌نده‌ره‌کان و واژۆکردنی گ‌ریبه‌سته‌که.

خسته‌ی 2: ورده‌کاری ئه‌و کێلگانه‌ی گه‌رپه‌ پێنج پله‌س و شه‌شهم که‌ هه‌یچ کۆمپانیاک ئاماده‌نه‌بوو وه‌به‌ره‌ینانی تێدا بکات له‌ عێراق

نۆی کێلگه‌ نه‌وتی و گازییه‌کان	جۆری گه‌رپه‌ قه‌ریبه‌سته‌کان	پارێزگاکان	روویچه‌ی کێلگه‌کان مهن‌ دووجا	جۆری کێلگه‌کان	بیری لێنراو و هه‌بوونی داتا	نۆی کۆمپانیاکان	ولاتان	کۆمپانیا‌ی براوه	ریژه‌ی پشکی کۆمپانیا	پشکی کۆتایی قازانجی کۆمپانیاکان به‌ریژه %
خۆکاشنت	گه‌رپه‌ شه‌شهم	ئه‌ختیار	6783	گاز	0					ئه‌خراوه
نانز	گه‌رپه‌ شه‌شهم	ئه‌ختیار	8811	گاز	0					ئه‌خراوه
تل هاجه‌ر	گه‌رپه‌ شه‌شهم	ئه‌ختیار	7270	گاز	2					ئه‌خراوه
بۆخانه	گه‌رپه‌ پێنجهم	سه‌لاحه‌ین	412	نه‌وت و گاز	9					ئه‌خراوه
ئه‌ختیا	گه‌رپه‌ شه‌شهم	ئه‌ختیار	6658	گاز	0					ئه‌خراوه
بۆمبێ 11	گه‌رپه‌ پێنجهم	ته‌جه‌ف و موسه‌نتا	6625	نه‌وت	1					ئه‌خراوه
ئه‌ختیار	گه‌رپه‌ شه‌شهم	ئه‌ختیار	8534	گاز	0					ئه‌خراوه
تۆبأل	گه‌رپه‌ شه‌شهم	ئه‌ختیار	9348	گاز	0					ئه‌خراوه
باکووری روتیا	گه‌رپه‌ شه‌شهم	ئه‌ختیار	6928	گاز	0					ئه‌خراوه
وله‌ید	گه‌رپه‌ شه‌شهم	ئه‌ختیار	8074	گاز	0					ئه‌خراوه
باشووری روتیا	گه‌رپه‌ شه‌شهم	ئه‌ختیار	8330	گاز	0					ئه‌خراوه
شه‌هه‌یی	گه‌رپه‌ پێنجهم	واست و میسان	1428	نه‌وت	0					ئه‌خراوه
شه‌ه‌یه‌یان	گه‌رپه‌ شه‌شهم	موسه‌نتا	1629	نه‌وت	0					ئه‌خراوه
که‌ندای عه‌ره‌یی	گه‌رپه‌ پێنجهم	له‌نیو ده‌ریا	660	نه‌وت	0					ئه‌خراوه
ئه‌خان	گه‌رپه‌ شه‌شهم	موسه‌نتا	4540	نه‌وت	0					ئه‌خراوه
قه‌ذت سه‌له‌ح	گه‌رپه‌ پێنجهم	میسان - بۆ پارێزگاکانی دیکه‌	318	نه‌وت	1					ئه‌خراوه

هۆکاری به‌شدارینه‌کردنی کۆمپانیا ئه‌مریکیه‌کان و وه‌رنه‌گرتنی کێلگه‌کان له‌لایه‌ن کۆمپانیا ئه‌وروپایی، خه‌لیجی، به‌ریتانی و رووسه‌کانه‌وه

گه‌رپه‌ پێنج پله‌س و شه‌شهمی گ‌ریبه‌سته‌ نه‌وتی، گازی و هاوبه‌شه‌کانی عێراق بپاریبوو له‌ کۆتایه‌کانی مانگی نیسان 2024دا به‌رپۆه‌بچیت، به‌لام دوو هه‌فته‌ی دیکه‌ درێژیکراوه‌ به‌ ئامانجی به‌شدارێ ئه‌مریکیه‌کان بۆ وه‌به‌ره‌ینان له‌م که‌رتهدا، که‌چی کۆمپانیا ئه‌مریکیه‌کان نه‌ک هه‌ر به‌شداریه‌یان نه‌کرد و ته‌نده‌رییان پێشکیش نه‌کرد، به‌لکو هه‌ر گ‌رنگیان پێنه‌دا، چونکه‌ سه‌رکرده‌ عێراقیه‌کان و به‌تایبه‌تیش پێکه‌ینه‌رانی حکومه‌ت و ئه‌وانه‌ی ده‌سه‌لاتیان به‌ده‌سته، رۆژانه‌ باس له‌ ده‌رکردنی ئه‌مریکیه‌کان ده‌که‌ن، چ جایی ئه‌وه‌ی که‌ وه‌به‌ره‌ینانی سه‌تان و ملیاران دۆلاری له‌ که‌رتێکدا بکه‌ن که‌ نازانن سه‌رمایه‌کانیان پارێزراو ده‌بێت یاخود نا، ئه‌مه‌ش سه‌ره‌رای دروستبوونی کێشه‌ و به‌رده‌وامی کێشه‌ی ئه‌و کۆمپانیا ئه‌مریکیه‌کانی وه‌به‌ره‌ینان له‌ که‌رتی نه‌وتی هه‌رێمی کوردستان دا کردووه.

ھەرۋەھا، سەرھەپاي ئامادەبوۋنى كۆمپانىيە شىئىلى ھۆلەندى و بى پى بەرىتانى، تەننەت كۆمپانىيە خەلىجىيەكانى ۋەك كۆمپانىيە قەتەر ئىنئىرچى و ئەدنۆكى ئىماراتى بۇ بەشدارىكىردن لەم دوو گەرەدا، ھىچ گىرىبەستىكىيان نەبىردەۋە، ھەرچەندە كۆمپانىيە ئىماراتىيەكان چوونەتە كىپىركىكەۋە، بەلام ھىچ گىرىبەستىكىيان ۋەرنەگرت.

لەراستى دا، رەنگە دوو ھۆكارى سەرھەكى لە پشت ۋەرنەگرتنى يان نەتوانىنى كىپىركى ئەم كۆمپانىيە ۋە ھەبىت: يەكەمىيان تۋاناي كىپىركى لەگەل ئەو كۆمپانىيە گىرىبەستەكانىيان ۋەرگرتوۋە بەھۆى دەستى كارى ھەرزان و بەكارھىئانى تىچوۋى نامىر و تەكنەلۇژىيە ھەرزان لە كاركىردن دا. دووھەمىيان بەھۆى پابەندى بە ۋەبەرھىئان لە وزە نوپوۋەكان و پلانى ھىكۈمەتەكانىيان بۇ گۋاستنەۋە بۇ وزە پاكەكان لە داھاتوۋدا.

لەم دوو گەرەدا ھەردوۋ كۆمپانىيە گازپروم و لوک ئۆيلى روۋسى بەشدارىيان كىرد، بەلام ھىچ گىرىبەستىكىيان ۋەرنەگرت، ئەمەش سەرھەپاي ئەۋەى كۆمپانىيە روۋسىيەكان لە تەۋاۋى عىراق بە ھەرىمى كوردستانىشەۋە بە زۆرى ۋەبەرھىئانىيان لە كەرتى وزەدايە، چۈنكە ئىستا توۋشى گىرفتى ۋەرگرتنى پارەكانىيان بوۋن، چ جاي ئەۋەى كە ۋەبەرھىئانى نوچ بكن.

كۆتايى

ئىستا ئەۋەى لە كەرتى نەوت و گاز لە عىراق دا دەبىنرېت ئەۋەيە؛ كابىنەكەى محەممەد شىياع سوۋدانى ئاسانكارى بۇ ۋاژۇكىردنى گىرىبەستەكان دەكات، بەشىۋەيەك كە گەشىتوۋەتە رېژەى 30% قازانچى كۆمپانىياكان، كە لەۋبارەيەۋە قۇناخى دوو كابىنەكەى پىش خۇى تىپەراندوۋە.

لەم كابىنەيەدا گىرىبەستەكانى بوارى وزە لەروۋى ۋاژۇكىردنەۋە زۇر براۋنەتە پىشەۋە، چ لە ۋاژۇكىردنى گىرىبەستى تۇتال، كرىسنت پىترۇلىوم بىت تاۋەكو ۋاژۇكىردنى ئەم 13 گىرىبەستەى چەند رۇژى رابردوۋ، بەلام پىرسىارى گىنگ ئەۋەيە؛ عىراق بەم ھەموۋ بالە سىياسى و بەرژەۋەندىيە ئابوورىيە نىخۇى و ھەرىمىيەۋە و، تەننەت ئەم ھەموۋ گروۋپە چەكارەۋە كە ئىستا كىشە بۇ پەرەپىدانى گازى كۆرمۇر دروست دەكەن، دەتوانىت رېگەكانى ئەو كۆمپانىيەيە ئەم گىرىبەستەكانىيان ۋاژۇكىردوۋە و بردوۋەتەۋە، بخاتە سەر رى جىبەجىكىردن ياخود نا؟ ھەرچەندە قۇناخى جىبەجىكىردنى گىرىبەستەكانىش بۇ ماۋەى 20 تاۋەكو 25 سالى داھاتوۋە.

لە كۆتايىدا، بىرپاروۋ ھىكۈمەتى تازەى عىراق دۋاى شەش مانگ ياساى نەوت و گاز لە عىراق دەرىكات و كىشەكانى ھەولېر و بەغدا چارەسەر بكات، بەلام ھىشتا ھىچ ديار نىيە و ئاسۇى ھەناردەكىردنەۋەى نىكەى نىو مىلېۋن بەرمىل نەوت رۇژانە بۇ بەندەرى جەبھان بەبى چارەسەر ماۋەتەۋە.